

Sygn. akt II KK 3/19

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 8 października 2019 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Tomasz Artymiuk (przewodniczący)

SSN Jerzy Grubba

SSN Przemysław Kalinowski (sprawozdawca)

Protokolant Elżbieta Wawer

przy udziale prokuratora Prokuratury Krajowej Małgorzaty Kozłowskiej,
w sprawie **J.K.**

skazanego w przedmiocie wyroku łącznego

po rozpoznaniu w Izbie Karnej na rozprawie

w dniu 8 października 2019 r.,

kasacji, wniesionej przez obrońcę

od wyroku Sądu Apelacyjnego w (...)

z dnia 28 września 2018 r., sygn. akt II AKa (...),

utrzymującego w mocy wyrok łączny Sądu Okręgowego w W.

z dnia 15 lutego 2018 r., sygn. akt XVIII K (...),

**uchyla zaskarżony wyrok i sprawę J.K. przekazuje Sądowi
Apelacyjnemu w (...) do ponownego rozpoznania w
postępowaniu odwoławczym.**

UZASADNIENIE

Sąd Okręgowy w W. postępowaniem o wydanie wyroku łącznego w sprawie XVIII K (...) objął następujące prawomocne wyroki skazujące J.K.:

1. Sądu Rejonowego w W. z dnia 24 kwietnia 2012 r., sygn. III K (...), za czyn z art. 18 § 3 k.k. w zw. z art. 157 § 1 k.k. na karę 2 lat pozbawienia wolności oraz 10.000 zł nawiązki na rzecz pokrzywdzonego; zaliczono okres rzeczywistego pozbawienia wolności od 5 lutego 2009 r. do 30 listopada 2009 r. Kara została wykonana.
2. Sądu Rejonowego w W. z dnia 8 listopada 2013 r., sygn. V K (...), za czyn z art. 178a § 1 k.k. na karę 8 miesięcy pozbawienia wolności oraz 2 lata zakazu prowadzenia pojazdów mechanicznych; wykonanie kary zawieszono na okres 3 lat próby. Wykonano środek karny w postaci zakazu prowadzenia pojazdów mechanicznych w dniu 7.05.2017 r.
3. Sądu Okręgowego w W. z dnia 17 grudnia 2015 r., sygn. XVIII K (...) za czyn z art. 282 k.k. w zw. z art. 12 k.k. na karę roku pozbawienia wolności. Kara została wykonana.
4. Sądu Rejonowego w W. z dnia 13 marca 2017 r., sygn. III K (...) za czyn art. 244 k.k. na karę 5 miesięcy pozbawienia wolności.
5. Sądu Okręgowego w W. z dnia 5 lutego 2016 r., sygn. VIII K (...) za czyny:
 - I. z art. 282 k.k. w zw. z art. 12 k.k. na karę 2 lat pozbawienia wolności oraz 100 stawek dziennych grzywny po 50 zł,
 - II. z art. 280 § 1 k.k. w zw. z art. 65 § 1 k.k. na karę 2 lat i 6 miesięcy pozbawienia wolności oraz 100 stawek dziennych grzywny po 50 zł,
 - III. z art. 280 § 1 k.k. w zw. z art. 65 § 1 k.k. na karę 2 lat i 6 miesięcy pozbawienia wolności oraz 100 stawek dziennych grzywny po 50 zł,
 - IV. z art. 280 § 1 k.k. w zw. z art. 65 § 1 k.k. w zw. z art. 64 § 2 k.k. na karę 2 lat i 6 m - cy pozbawienia wolności oraz 200 stawek dziennych grzywny po 50 zł,
 - V. z art. 280 § 1 k.k. w zb. z art. 189 § 1 k.k. w zw. z art. 11 § 2 k.k. w zw. z art. 65 k.k. na karę 2 lat i 6 miesięcy pozbawienia wolności oraz 200 stawek dziennych grzywny po 50 zł,
 - VI. z art. 280 § 1 k.k. w zb. z art. 189 § 1 k.k. w zw. z art. 11 § 2 k.k. w zw. z art. 65 k.k. na karę 2 lat i 6 miesięcy pozbawienia wolności oraz 200 stawek dziennych grzywny po 50 zł,

- VII. z art. 282 k.k. w zw. z art. 12 k.k. w zw. z art. 65 k.k. na karę roku i 6 miesięcy pozbawienia wolności oraz 50 stawek dziennych grzywny po 50 zł,
- VIII. z art. 13 § 1 k.k. w zw. z art. 189 § 1 k.k. w zb. z art. 282 k.k. w zw. z art. 11 § 2 k.k. w zw. z art. 65 § 1 k.k. na karę roku i 8 miesięcy pozbawienia wolności oraz 40 stawek dziennych grzywny po 50 zł,
- IX. z art. 282 k.k. w zw. z art. 12 k.k. w zw. z art. 65 k.k. na karę 2 lat pozbawienia wolności oraz 100 stawek dziennych grzywny po 50 zł,
- X. z art. 282 k.k. w zw. z art. 65 k.k. na karę roku i 6 miesięcy pozbawienia wolności oraz 100 stawek dziennych grzywny po 50 zł,
- XI. z art. 43 ust. 1 i 3 ustawy o przeciwdziałaniu narkomanii w zw. z art. 4 § 1 k.k. w zw. z art. 12 k.k. na karę roku i 6 miesięcy pozbawienia wolności oraz 200 stawek dziennych grzywny po 50 zł,
- XII. z art. 282 k.k. w zw. z art. 65 k.k. na karę 2 lat pozbawienia wolności oraz 100 stawek dziennych grzywny po 50 zł,
- XIII. z art. 282 k.k. w zw. z art. 65 k.k. na karę 2 lat pozbawienia wolności oraz 150 stawek dziennych grzywny po 50 zł,
- XIV. z art. 13 k.k. w zw. z art. 282 k.k. w zw. z art. 65 k.k. na karę 2 lat pozbawienia wolności oraz 200 stawek dziennych grzywny po 50 zł,
- XV. z art. 62 ust. 1 ustawy z dnia 29 lipca 2005 roku o przeciwdziałaniu narkomanii na karę 6 miesięcy pozbawienia wolności;
- Na podstawie art. 85 § 1 i 2 k.k. i art. 86 § 1 k.k. wymierzono karę łączną 10 lat pozbawienia wolności oraz 300 stawek dziennych grzywny po 50 zł.

Wyrokiem Sadu Apelacyjnego z dnia 13 grudnia 2017 r., wyrok Sądu Okręgowego w W. w sprawie sygn. VIII K (...), zmieniono w zakresie:

- pkt XI na podstawie art. 43 ust. 1 i 3 ustawy o przeciwdziałaniu narkomanii w zw. z art. 65 § 1 k.k. w zw. z art. 12 k.k. przy zastosowaniu art. 4 § 1 k.k. - złagodźono karę do roku pozbawienia wolności oraz 100 stawek dziennych grzywny po 50 zł,
- pkt XIII i XIV na podstawie art. 282 k.k. w zw. z art. 65 § 1 k.k. w zw. z art. 13 § 1 k.k. w zw. z art. 282 k.k. w zw. z art. 65 § 1 k.k. w zw. z art. 11 § 2 k.k. w zw. z art. 12 k.k. - zmieniono na karę 2 lat pozbawienia wolności oraz 200 stawek dziennych grzywny po 50 zł, w części dotyczącej pktu XV – złagodźono karę do 3

miesiący pozbawienia wolności, a finalnie - wymierzono karę łączną 9 lat pozbawienia wolności oraz 300 stawek dziennych grzywny po 50 zł.

Zaliczono też okresy rzeczywistego pozbawienia wolności od 8 września 2010 r. do 7 grudnia 2012 r. i od 21 marca 2016 r. do 22 listopada 2016 r. Kary tej nie wykonano.

Sąd Okręgowy w W. orzekając w niniejszej sprawie wyrokiem łącznym z dnia 15 lutego 2018 r., sygn. akt XVIII K (...), na podstawie art. 569 § 1 i § 2 k.p.k. w zw. z art. 85 k.k. i art. 86 § 1 k.k., połączył kary pozbawienia wolności wymierzone wyrokami wymienionymi w punktach 4 i 5 i wymierzył karę łączną 9 lat pozbawienia wolności; w pozostałym zakresie ustalił, że wyżej wymienione wyroki podlegają odrębnemu wykonaniu. Na podstawie art. 572 k.p.k. w pozostałym zakresie umorzono postępowanie w przedmiocie wydania wyroku łącznego. Na podstawie art. 577 k.p.k. na poczet orzeczonej kary łącznej pozbawienia wolności Sąd zaliczył skazanemu okresy rzeczywistego pozbawienia wolności w sprawie o sygn. VIII K (...) od 8 września 2010 r. do 7 grudnia 2012 r. i od 21 marca 2016 r. do 22 listopada 2016 r. oraz w sprawie o sygn. III K (...) od dnia 22 listopada 2017 r. do dnia 15 lutego 2018 r.

Wyżej opisany wyrok został zaskarżony przez obrońcę, który zarzucił obrazę:

- art. 4 § 1 k.k. przez zastosowanie przepisów obowiązujących po 1 lipca 2015 r., w sytuacji, gdy dla w/w skazanego względniejsze były przepisy obowiązujące przed w/w datą,
- art. 92 k.k. w brzmieniu sprzed 1 lipca 2015 roku, polegające na stwierdzeniu że „za zastosowaniem kumulacji kar, przemawia zaś fakt, iż kary w wymiarze 2 lat ze sprawy III K (...) Sądu w W. i 1 rok ze sprawy XVIII K (...) Sądu Okręgowego w W., zostały wykonane w całości”, podczas gdy w/w przepis (przepis względniejszy) stanowił, iż wydaniu wyroku łącznego nie stoi na przeszkodzie, że poszczególne kary wymierzone za należące do ciągu przestępstw lub zbiegające się przestępstwa zostały już w całości wykonane
- a nadto zarzucił błąd w ustaleniach faktycznych przyjętych za podstawę orzeczenia polegający na stwierdzeniu, że przepisy aktualnie obowiązujące są względniejsze dla skazanego.

Wskazując na powyższe, skarżący wniósł o zmianę zaskarżonego wyroku przez zastosowanie przepisów obowiązujących przed 1 lipca 2015 r., oraz: połączenie kar orzeczonych wyrokami: Sądu Rejonowego w W. z dnia 24 kwietnia 2012 r., sygn. akt: III K (...), Sądu Okręgowego w W. z dnia 17 grudnia 2015 r., sygn. akt: XVIII K (...) i Sądu Okręgowego w W. z dnia 5 lutego 2016 r., sygn. akt VIII K (...) i wymierzenie kary łącznej 9 lat pozbawienia wolności, zaliczenie na jej poczet ww. kar wykonanych: kary 2 lat pozbawienia wolności orzeczonej w/s III K (...) Sądu Rejonowego w W. od dnia 5 lutego 2009 r. do dnia 30 lipca 2009 r. i od dnia 29 sierpnia 2013 r. do dnia 7 marca 2015 r., okresu odbycia w całości kary roku pozbawienia wolności w/s XVIII K (...) Sądu Okręgowego w W. od dnia 22 listopada 2016 r. do dnia 22 listopada 2016 r., oraz pozostałych okresów rzeczywistego pozbawienia wolności.

Sąd Apelacyjny w (...), wyrokiem z dnia 28 września 2018 r., sygn. akt II AKa (...), utrzymał w mocy zaskarżony wyrok.

Obecnie kasację wniósł obrońca skazanego zaskarżając wyrok w całości i zarzucając:

„1). rażące naruszenie przepisów prawa materialnego w postaci:

- art. 4 § 1 k.k. przez zastosowanie przepisów obowiązujących po 1 lipca 2015 r., w sytuacji, gdy dla w/w skazanego względniejsze były przepisy obowiązujące przed w/w datą,
- art. 92 k.k. w brzmieniu sprzed 1 lipca 2015 r., polegające na wyborze stanu prawnego z dnia orzekania przez Sąd I Instancji z powodu możliwości *„uregulowania bieżącej sytuacji skazanego w zakresie aktualnie odbywanych przez niego kar, a nie już zakończonych”*, co w istocie stanowiło powielenie błędnego zastosowania w/w przepisu przez Sąd I Instancji, który stwierdził, że *„za zastosowaniem kumulacji kar, przemawia zaś fakt, iż kary w wymiarze 2 lat ze sprawy III K (...) Sądu Rejonowego w W. i 1 rok ze sprawy XVIII K (...) Sądu Okręgowego w W., zostały wykonane w całości”*, podczas gdy w/w przepis (przepis względniejszy) stanowił, iż wydaniu wyroku łącznego nie stoi na przeszkodzie, że poszczególne kary wymierzone za należące do ciągu przestępstw lub zbiegające się przestępstwa zostały już w całości wykonane.

W konkluzji, autor kasacji wniósł: „o zmianę zaskarżonego wyroku przez uwzględnienie apelacji i zastosowanie przepisów obowiązujących przed 1 lipca 2015 roku, oraz:

- połączenie kar orzeczonych wyrokami Sądu Rejonowego w W. z dnia 24 kwietnia 2012 r., sygn. akt: III K (...), Sądu Okręgowego w W. z dnia 17 grudnia 2015 r., sygn. akt: XVIII K (...) i Sądu Okręgowego w W. z dnia 5 lutego 2016 r. i wymierzenie w/w skazanemu kary łącznej 9 lat pozbawienia wolności,
- zaliczenie na poczet w/w kar wykonanych: kary 2 lat pozbawienia wolności orzeczonej w sprawie III K (...) Sądu Rejonowego w W. – odbytej od dnia 5 lutego 2009 r. do dnia 30 lipca 2009 r. i od 29 sierpnia 2013 r. do dnia 7 marca 2015 r., okresu odbycia w całości kary roku pozbawienia wolności w sprawie XVIII K (...) Sądu Okręgowego w W.- od dnia 22 listopada 2016 r. do dnia 22 listopada 2017 r., oraz pozostałych okresów rzeczywistego pozbawienia wolności”.

W pisemnej odpowiedzi na kasację prokurator Prokuratury Regionalnej w W. wniósł o uznanie kasacji za zasadną.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje.

Autor kasacji wniesionej na korzyść skazanego J.K. sformułował – w istocie pod adresem sądów obu instancji orzekających w tej sprawie - zarzut rażącego naruszenia dyrektywy wynikającej z treści przepisu art. 4 §1 k.k., do czego miało dojść w wyniku zastosowania unormowania obowiązującego w dacie orzekania, pomimo tego, że zdaniem skarżącego - względniejsze dla skazanego były przepisy poprzednio obowiązujące. W ocenie obrońcy, przy zastosowaniu rozwiązań prawnych poprzednio obowiązujących, sąd powinien połączyć kary orzeczone wyrokami w sprawach III K (...), XVIII K (...) i VIII K (...) i zaliczyć na poczet orzeczonej kary łącznej okresy rzeczywistego pozbawienia wolności. Odpowiednio byłyby to 2 lata, rok i okresy kary odbytej w sprawie VIII K (...). Zarówno w apelacji, jak i w kasacji obrońca wyraził też przekonanie, że kara łączna prawidłowo ukształtowana w oparciu o poprzednio obowiązujące przepisy, powinna być orzeczona na zasadzie pełnej absorpcji, czyli w rozmiarze 9 lat pozbawienia wolności.

Podkreślić należy, że Sąd Okręgowy rozważył wydanie wyroku łącznego na podstawie uregulowań obowiązujących przed 1 lipca 2015 r.

i po przeprowadzeniu stosownej analizy nie uznał ich za względniejsze. Hipotetycznie, ale z odwołaniem się do realnie występujących w sprawie okoliczności prawnych i faktycznych stwierdził, że stosując poprzednio obowiązujące przepisy orzekłby karę łączną 12 lat pozbawienia wolności.

Sąd Apelacyjny wprawdzie uznał za przedwczesną wypowiedź dotyczącą kary łącznej przewidywanej przez Sąd I instancji przy hipotetycznym zastosowaniu przepisów poprzednio obowiązujących, która w rzeczywistości nie została orzeczona, ale argumentację co do wyboru przepisów ocenionych jako względniejsze podzielił i dodatkowo wsparł własnymi wywodami dotyczącymi tego zagadnienia. Przedstawił przy tym granice wymiaru kary łącznej wyznaczone przy zastosowaniu reguł wynikających z unormowań poprzednio obowiązujących. W oparciu o to zestawienie wyprowadzony został wniosek, że zagadnienie zastosowania w niniejszej sprawie ustawy właściwej z punktu widzenia intertemporalności, w dacie orzekania przez Sąd I instancji, rozstrzygnięto prawidłowo.

W dacie wyrokowania w Sądzie I instancji, arytmetyczne porównanie skutków zaliczenia rzeczywiście odbytych kar w wyroku opartym na obowiązujących przepisach i rozstrzygnięciu hipotetycznie odwołującym się do poprzednich regulacji, przy założeniu, że na podstawie tych ostatnich przepisów sąd *meriti* orzekłby karę łączną 12 lat pozbawienia wolności (o czym wspomniano w uzasadnieniu wyroku sądu I instancji), ewentualnie wyższą (rzeczywistą granicą kary łącznej pozbawienia wolności była przecież kara w wymiarze 15 lat) prowadziło - zdaniem Sądu Apelacyjnego – do wniosku, że względniejsze dla skazanego z punktu widzenia rozmiaru kary pozostałej do odbycia, były obecnie obowiązujące przepisy.

Sąd Najwyższy podzielił jednak stanowisko skarżącego, że ocena wyrażona przez sąd odwoławczy w tej sprawie nie była pełna i nie odpowiadała na zarzuty skarżącego. Odnotować trzeba, że Sąd Okręgowy w W., zestawiając możliwości kształtowania kary łącznej w stosunku do skazanego J.K. w oparciu o zarówno przepisy obowiązujące przed dniem 1 lipca 2015 r., jak i po tej dacie, nie określił wyraźnie i jednoznacznie granic wymiaru kary łącznej wynikających z obu rozważanych wariantów. Swoją uwagę ograniczył natomiast do wskazania na

przewidywany wymiar kary łącznej pozbawienia wolności w wypadku zastosowania przepisów poprzednio obowiązujących oraz kwestii związanych z zaliczeniem wykonanych już kar pozbawienia wolności. Nie dostrzegł natomiast, że podstawą do orzeczenia kary łącznej kształtowanej na podstawie przepisów obowiązujących przed dniem 1 lipca 2015 r. wcale nie byłaby kara 9 lat pozbawienia wolności orzeczona w sprawie Sądu Okręgowego w W. o sygn. VIII K (...), lecz kary jednostkowe wymierzone w tej sprawie za poszczególne przestępstwa. Objęcie tego wyroku nową karą łączną wymierzaną na zasadach obowiązujących przed dniem 1 lipca 2015 r. powodowałoby bowiem utratę mocy obowiązującej kary łącznej orzeczonej w tym wyroku łączącym przecież skazania za poszczególne czyny objęte tym postępowaniem i konieczność połączenia na nowo poszczególnych skazań oraz ustalenia nowej dolnej i górnej granicy wymiaru kary łącznej.

Taka sytuacja determinowała też nie tylko górną granicę potencjalnej kary łącznej pozbawienia wolności (suma wszystkich kar przekraczałaby ówczesną granicę 15 lat pozbawienia wolności), ale także znacznie obniżała granicę dolną tej nowej kary łącznej. Najwyższą karą jednostkową stawała się bowiem kara 2 lat i 6 m - cy pozbawienia wolności.

Zauważyć też trzeba wyraźną niekonsekwencję wyводу Sądu Okręgowego, w którym – na gruncie przepisów poprzednio obowiązujących - deklaruje się z jednej strony hipotetyczną współmierność kary łącznej na poziomie 12 lat pozbawienia wolności – wyraźnie oscylującą w kierunku częściowej kumulacji, ale z drugiej – orzekając w granicach wyznaczonych przez przepisy obowiązujące od dnia 1 lipca 2015 r. i mając możliwość określenia kary łącznej w przedziale od 9 lat do 9 lat i 5 miesięcy pozbawienia wolności – ostatecznie Sąd Okręgowy w W. orzekł tę karę w wymiarze odpowiadającym dolnej granicy. Realnie zatem zastosowano pełną absorpcję.

Jak trafnie zauważył prokurator w odpowiedzi na kasację obrońcy skazanego, sytuacja uległa zmianie na etapie kontroli instancyjnej. Sąd Apelacyjny w (...) rozpoznawał środek odwoławczy w momencie, gdy przestała już istnieć podstawa prawna do łączenia kar przewidziana w przepisach obowiązujących od dnia 1 lipca 2015 r. – wobec wykonania kary pozbawienia wolności orzeczonej w

sprawie Sądu Rejonowego w W., sygn. III K (...). Niezbędne było zatem rozważenie na nowo możliwości i konsekwencji połączenia – według zasad obowiązujących przed dniem 1 lipca 2015 r. – kar pozbawienia wolności orzeczonych wobec skazanego J.K. wszystkimi wyrokami objętymi postępowaniem w przedmiocie wydania wyroku łącznego. Sąd odwoławczy wprawdzie na wstępie swoich rozważań odnotował znaczącą możliwość zupełnie zasadniczego obniżenia dolnej granicy wymiaru kary łącznej pozbawienia wolności wynikającą z alternatywnego zastosowania przepisów poprzednio obowiązujących (str. 7 uzasadnienia), ale w dalszych rozważaniach dotyczących m.in. zaliczenia okresów kar tego rodzaju odbytych w sprawach objętych niniejszym postępowaniem, za punkt wyjścia swego rozumowania i oceny względności poszczególnych stanów prawnych, przyjął granicę 9 lat pozbawienia wolności. Jednocześnie, jako „nieuzasadnione przypuszczenia”, Sąd Apelacyjny traktuje supozycje autora apelacji dotyczące pochłonięcia „na zasadzie absorpcji” kar odbytych w sprawach II KK (...) i XVIII K (...). Tymczasem, przecież Sąd I instancji – orzekając w ówczesnych uwarunkowaniach normatywnych – zastosował zasadę pełnej absorpcji; natomiast samo rozstrzygnięcie o zaliczeniu kar odbytych w sprawach podlegających połączeniu – na poczet orzeczonej kary łącznej – jest obowiązkiem sądu i nie może być używane jako kontrargument przy ocenie względności ustaw.

W tych warunkach trudno było uznać za przekonujący, wywód sądu odwoławczego, który z jednej strony wskazał na zupełnie inne (niż przyjęte przez Sąd I instancji) granice orzekania kary łącznej pozbawienia wolności obowiązujące w wypadku zastosowania przepisów poprzednio obowiązujących, dodatkowo opowiadając się przy tym za zastosowaniem innej dyrektywy łączenia kar, a z drugiej – krytycznie odniósł się do supozycji Sądu I instancji dotyczącej hipotetycznego wymiaru kary łącznej przewidywanej w wypadku orzekania jej według zasad obowiązujących przed dniem 1 lipca 2015 r. Przecież w myśl tych ostatnich, połączeniu podlegałyby kary wymierzone wyrokami skazującymi w sprawach: Sądu Rejonowego w W. z dnia 24 kwietnia 2012 r., sygn. akt: III K (...) i Sądu Okręgowego w W. z dnia 17 grudnia 2015 r., sygn. akt XVIII K (...) oraz Sądu Okręgowego w W. z dnia 5 lutego 2016 r., sygn. VIII K (...), a zauważyć trzeba, że połączenie nowym wyrokiem łącznym kar wymierzonych innymi

wyrokami niż objęte dotychczasowym wyrokiem łącznym, pozbawia znaczenia tzw. ślad poprzedniej kary łącznej.

Brak pogłębionej analizy sytuacji skazanego J.K. ukształtowanej w wypadku potencjalnego zastosowania przepisów regulujących zasady łączenia kar w brzmieniu do dnia 1 lipca 2015 r. i porównania jej z sytuacją wynikającą z treści zaskarżonego wyroku, należało ocenić jako uchybienie mogące mieć istotne znaczenie dla zaskarżonego rozstrzygnięcia.

Konieczność rozważenia zagadnień dotychczas pominiętych przez sąd odwoławczy przemawiała zatem za uchyleniem zaskarżonego wyroku i przekazaniem sprawy skazanego J.K. do ponownego rozpoznania przez Sąd Apelacyjny w (...), który uwzględni powyższe uwagi i dokona porównania względności rozstrzygnięć wynikających z zastosowania wobec w/w skazanego, stanu prawnego obecnego i poprzednio obowiązującego.

Jedynie na marginesie trzeba podkreślić, że instytucja wyroku łącznego nie jest nakierowana na redukcję rozmiarów represji karnej, ale ma służyć uporządkowaniu sytuacji prawnej osoby skazanej wieloma wyrokami różnych sądów, czego wyrazem jest m.in. obowiązek wszczynania i prowadzenia z urzędu postępowania w tym przedmiocie.

Mając to wszystko na uwadze Sąd Najwyższy orzekł, jak w wyroku.

as